EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 09.03.2006
KOM(2006) 103 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

DĖL ŽVEJYBOS PRAMONĖS EKONOMINĖS PADĖTIES PAGERINIMO

TURINYS

1. Įvadas ... 3

2. Ekonominių ir socialinių sunkumų priežastys ... 3

2.1. Mažėjančios pajamos ... 3

2.1.1. Nekintančios rinkos kainos ... 3

2.1.2. Mažesni sužvejojamų žuvų kiekiai ... 4

2.2. Augančios išlaidos ... 5

3. Ekonominių sunkumų šalinimas ... 5

3.1. Trumpalaikis sanavimas ir reorganizavimas ... 6

3.1.1. Pagalba sanavimui ir restruktūrizavimui ... 6

3.1.2. Tam tikros pagalbos veiklai suderinamumas ... 8

3.2. Ilgalaikės priemonės ir iniciatyvos ... 8

3.2.1. Žuvininkystės valdymo gerinimas ... 9

3.2.1.1. Siekiant didžiausio tausojamąją žvejybą užtikrinančio sužvejotų žuvų kiekio (DTŽUSŽK) ... 9

3.2.1.2. Ekonominis žuvininkystės valdymas ... 9

3.2.1.3. Žvejybos politikos valdymo gerinimas ... 9

3.2.1.4. Žvejybos pastangos derinimas su turimais ištekliais ... 10

3.2.2. Geresnis žvejybos valdymo taisyklių laikymasis ... 10

3.2.2.1. Geresnis įstatymų laikymasis ir geresnė kontrolė ... 10

3.2.2.2. Kovos su neteisėta, nuslėpta ir nereguliuojama (NNN) žvejyba stiprinimas ... 11

3.2.3. Žuvies rinkos organizavimas ir veikimas ... 11

3.2.4. Mokslinių tyrimų apie mažiau kuro sunaudojančius ir ekologiškus žvejybos būdus skatinimas ... 11

3.3. Bendrijos parama ... 12

4. Išvados ... 12

ANNEX ... 13

1. ĮVADAS

Žvejybos pramonė yra svarbi ne tik dėl jos tiesioginio įnašo į Europos Sąjungos BVP. Ji ne tik teikia didelę žmogui reikalingų baltymų dalį, bet ir yra reikšminga visos ES pakrančių bendruomenių ekonominio ir socialinio gyvenimo dalis.

Pastaraisiais metais šioje pramonės šakoje vyko sunkus pokyčių procesas, nes dėl išsekusių žuvų išteklių ir nepalankių rinkos sąlygų sunyko jos pelningumas. Pradėjus įgyvendinti bendrosios žuvininkystės politikos (BŽP) reformą, paspartėjo Sąjungos žvejybos plotų valdymo modernizavimas ir buvo pradėtas jų tausojimo procesas. Ilgainiui tai sudarys sąlygas žvejybos pramonei tapti ekonomiškai sveikesnė, tačiau šis procesas yra skausmingas – neišvengiamai teko imtis priemonių, ribojančių sugaunamų žuvų kiekį, žvejybos laiką, taigi ir pelną, ir tai bus tęsiama artimiausioje ateityje.

Todėl veiklos išlaidos dėl išaugusių kuro kainų padidėjo labai nepalankiu metu ir daugeliui šio sektoriaus sričių tai sudarė iki šiol dar nepatirtų sunkumų. Tuo pat metu sumažėjus ištekliams, pradėjus taikyti neišvengiamai ribojančią valdymo priemonę, labai išaugus išlaidoms ir nesikeičiant arba mažėjant pajamoms, daugelis daug kuro suvartojančių laivų eksploatuojami patiriant nuostolį.

Šiame komunikate Komisija nurodo ekonominių sunkumų šaltinius ir siūlo būdus, kaip padėti žvejybos pramonei įveikti trumpalaikius ir ilgalaikius sunkumus

2. EKONOMINIŲ IR SOCIALINIŲ SUNKUMŲ PRIEŽASTYS

Per pastaruosius kelerius metus daugelio žvejybos įmonių ekonominė padėtis pablogėjo, visų pirma dėl sumažėjusių pajamų. Neseniai padėtį dar pablogino staigus išlaidų augimas dėl išaugusių kuro kainų, keliantis grėsmę daugelio žvejybos įmonių finansiniam gyvybingumui. Padidėjusias išlaidas taip pat stipriai jaučia įgulos nariai, kurių uždarbis yra pajamų už sugautą žuvų kiekį dalis (po to, kai atskaičiuojamos visos eksploatacijos išlaidos, į kurias įeina ir kuro kaina); kai kuriais atvejais įgulos narių pajamos sumažėjo net 25 %[1]. Sumažėjus pelningumui yra pavojaus, kad sumažės saugumas laivuose.

Stipriau ar silpniau šie ekonominiai sunkumai jaučiami visuose žvejybos laivyno segmentuose, tačiau labiausiai yra veikiami laivai, naudojantys velkamuosius žvejybos įrankius ir žvejojantys giliavandenių žuvų rūšis, t. y., dugniniai traleriai.

2.1. Mažėjančios pajamos

2.1.1. Nekintančios rinkos kainos

Prie pajamų iš žvejybos mažėjimo prisidėjo ir rinkos veiksniai. Pastaraisiais metais daugelio svarbių komercinių žuvų rūšių kainos neatitiko gamybos kainų tendencijų. Pavyzdžiui, nuo

[1] Žr. 1 lentelę.

2000 m. iki pirmosios 2005 m. pusės daugelio baltųjų žuvų rūšių vidutinė pirmojo pardavimo kaina liko nepakitusi arba netgi sumažėjo[2].

Dažnai teigiama, kad žuvies kaina nekinta arba mažėja dėl augančio importo ES žuvų rinkoje ir akvakultūros plėtros. Tačiau jų poveikis žvejų pajamų mažėjimui turbūt yra mažesnis negu kiti veiksniai, pavyzdžiui, tai, kad beveik visą produkciją parduoda dideli platinimo tinklai, kad išaugo žuvies ir kitų maisto produktų konkurencija, sukuriantys spaudimą didmenininkams mažinti kainas ir pelno maržas. Visa tai turi įtakos visai rinkos grandinei, tačiau skaudžiausiai paveikia pirminius gamintojus – žvejus. ES žvejybos pramonė nebegali tiekti reikiamo dydžio arba kiekio tokių žuvų rūšių kaip menkė ar ledjūrio menkė, tad beveik visa tokia žuvis yra importuojama.

2.1.2. Mažesni sužvejojamų žuvų kiekiai

Dažniausiai dėl intensyvaus žvejojimo padidėjus daugelio žuvų iššvejojimui gerokai daugiau negu būtų leistina tvariosios žvejybos atveju, buvo išsekinti žuvų ištekliai ir drastiškai sumažėjo žvejų ekonominė gamyba[3].

2003 m. Tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba (TJTT) įvertino žuvų išteklių eikvojimo tempus Atlanto vandenyno šiaurės rytų ir gretimuose vandenyse atsižvelgiant į tvarumą[4]. Iš 43 vertintų išteklių 35 (t. y., 81 %) buvo pernelyg intensyviai žvejojami ir tik 8 buvo žvejojami tokiu intensyvumu, kuris užtikrina didžiausią tausojamąją žvejybą užtikrinantį sužvejotų žuvų kiekį (arba DTŽUSŽK, angl. MSY)[5]. Išteklių išeikvojimas buvo nuo dviejų iki penkių kartų didesnis negu turėtų būti norint užtikrinti ilgalaikį didžiausią sužvejojamų žuvų kiekį; ypač intensyviai eikvojamos buvo giliavandenių žuvų rūšys. Tačiau pernelyg intensyvi žvejyba vyksta ne tik Atlanto vandenyno šiaurės rytuose; ji vyksta visur.

Todėl žvejams gerokai sumažėjo sugavimo galimybės. Laivams, žvejojantiems Vakarų Europos vandenyse, pagrindinių giliavandenių žuvų rūšių (menkės, juodadėmėsmenkės, merlango, ledjūrio menkės ir Europinės jūrų lydekos) ir dugninių žuvų rūšių (jūrų plekšnės, jūrų liežuvio, jūrų velnio ir omaro) sugavimo kvotos buvo mažinamos nuo dešimtojo dešimtmečio vidurio. Pavyzdžiui, 1998–2005 m. menkės bendras leistinas sugavimas (BLS) buvo sumažintas 54 %[6]. Kitų giliavandenių žuvų rūšių ištekliai taip pat mažėja. Sumažėjus galimybėms sugauti menkės išteklius buvo apribota susijusių žuvų rūšių mišri žvejyba, kuri yra ypač populiari Šiaurės jūroje.

Tuo pat metu žvejybos pajėgumas (laivo krovumas ir variklio galia) per pastaruosius dešimt metų mažėjo labai lėtai (per metus variklio galia mažėjo 2 %)[7]. Šį nedidelį mažėjimą visiškai

---

2 Žr. 1 grafiką.

3 Kiti veiksniai, tokie kaip klimato kaita ir tarša, galbūt taip pat prisideda prie išteklių išeikvojimo, tačiau žymiai mažiau nei pernelyg intensyvi žvejyba. Komisijos pasiūlyme dėl jūrų aplinkos apsaugos teminės strategijos siekiama, kad jūrų aplinka, be kita ko, taptų sveika ir palanki sveikiems žuvų ištekliams.

4 TJTT Patariamojo komiteto žuvininkystės valdymo klausimais (PKŽK) ir Patariamojo komiteto jūrų aplinkos klausimais (PKJA) ir Patariamojo komiteto ekosistemų klausimais (PKE) ataskaita, 2005 m.; TJTT patarimai, 1-11 tomai, 1418 p. Kopenhaga, 2005 m.

5 Žr. 2 lentelę.

6 Žr. 2a, b ir c grafikus

7 Žr.: 3 grafiką.

kompensavo nuolatinis žvejybos laivų našumo augimas[8]. Nors žvejybos pajėgumas mažėja, mokslininkai nesiūlo jokių būdų komerciškai svarbiems ištekliams pagerinti iš esmės[9].

Pernelyg intensyvi žvejyba sekina išteklius ir skatina jų išeikvojimą, tai savo ruožtu verčia laivus didinti bendras žvejybos pastangas ir silpnina paskatas laikytis žvejybos valdymo taisyklių. Šią kritimo tendenciją, dėl kurios mažėja sugaunamų žuvų kiekis ir žvejų pajamos, būtina sustabdyti ir apgręžti. Žvejybos pastangos privalo būti tokios, kad sugaunamų žuvų kiekis taptų didesnis ir spėtų atsinaujinti. Yra įvairių būdų pastangoms sumažinti. Pernelyg didelis pajėgumas akivaizdžiai yra išteklių išeikvojimą skatinantis veiksnys; todėl svarbu tokį pajėgumų perteklių panaikinti.

2.2. Augančios išlaidos

Neseniai išaugusios kuro kainos dar gerokai padidino žvejybos laivų eksploatavimo išlaidas. 2003 m. sausį – 2005 gruodį smarkiai išaugo bunkeriuose laikomo jūrinio kuro kaina[10]. Tolimojoje žvejyboje naudojmo kuro (380 CST) kaina 2004 m. išliko santykinai stabili; tačiau jo kainos beveik dvigubai išaugo 2005 m. Pakrantės žvejyboje naudojamo kuro kainos (jūrinio dizelinio kuro) sistemingai kilo iki 2005 m. rugsėjo, o po to šiek tiek sumažėjo. Tokia raida labai paveikė žvejybos įmonių pelningumą, nors išlaidos labiausiai priklauso nuo įrankio tipo (velkamasis ir nevelkamasis) ir žvejojamų žuvų rūšių.

2003–2005 m. tralerių kuro išlaidos vidutiniškai išaugo 18–36 %, o laivynų, naudojančių stacionarią įrangą, 9–18 % iškraunamo kiekio vertės. Tai reiškia, kad daugelio dugninių tralų, kurie neabejotinai sudaro didžiausią žvejybos laivyno dalį, grynasis veiklos pelnas yra neigiamas[11].

3. EKONOMINIŲ SUNKUMŲ ŠALINIMAS

Esamiems žvejybos pramonės ekonominiams sunkumams spręsti reikia imtis trumpalaikių ir ilgalaikių priemonių.

Artimiausioje perspektyvoje reikia sutelkti turimas priemones ir išteklius ir padėti sanuoti bei restruktūrizuoti tas žvejybos įmones, kurios, jas pertvarkius, gali vėl pradėti dirbti pelningai. Todėl būtina išanalizuoti, kaip galima sanuoti sunkumus patiriančias žvejybos įmones pritaikant turimas priemones ir dabartinę valstybės pagalbos sistemą, kuri yra paremta Bendrijos gairėmis dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti[12] ir Bendrijos gairėmis dėl valstybės pagalbos žuvininkystei patikrinimo[13].

---

8 Kaip teigiama 2001 m. birželį Komisijai pateiktoje ataskaitoje („Technologinės pažangos poveikis žvejybos pastangoms“), kasmet žvejybos laivai, priklausomai nuo žvejybos tipo, tampa vidutiniškai 2–4 % našesni.

9 TJTT 2005 m. pranešimas.

10 Žr. 4 grafiką.

11 Remiamasi 2003 m. balanso duomenimis, pateiktais leidinyje „Atrinktų Europos žvejybos laivų ekonominiai rodikliai – 2004 m. metinė ataskaita“ (žr. pirmesnę išnašą ir 3 lentelę).

12 OL C 244, 2004 10 1, p. 2.

13 OL C 229, 2004 9 14, p. 5, ypač 4.1.2. dalis.

Be to, labai svarbu šias sanavimo ir restrukūtizavimo priemones numatyti ir ilgalaikėje perspektyvoje, kad žvejybos pramonė galėtų prisitaikyti prie didelių kuro kainų. Viso šio proceso metu Komisija ragins valstybes nares naudotis žuvininkystei skirtomis Bendrijos struktūrinėmis priemonėmis[14] kaip papildomomis priemonėmis vykdant būtinas korekcijas ir žvejų bendruomenes pereinamuoju laikotarpiu.

3.1. Trumpalaikis sanavimas ir reorganizavimas

Valstybės narės gali tiek, kiek leidžia Bendrijos teisė, padėti ant bankroto slenksčio atsidūrusioms žvejybos įmonėms. Yra galimybių sunkumus patiriančioms įmonėms skirti valstybės pagalbą pagal dabar taikomų Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių sąlygas. Šiame skirsnyje paaiškinama, kaip Komisija ketina taikyti gaires žvejybos pramonei.

3.1.1. Pagalba sanavimui ir restruktūrizavimui

Kadangi kuro kainos tikriausiai liks aukštos, žvejybos įmonės, ypač tos, kurių laivai naudoja velkamuosius žvejybos įrankius ir žvejoja giliavandenes žuvis, norėdamos atgauti gyvybingumą, privalo prisitaikyti prie naujos padėties ir persitvarkyti.

Sanavimą reikėtų vertinti kaip trumpalaikę priemonę, padedančią sunkumų turinčiai įmonei finansiškai išsilaikyti tol, kol bus sukurtas restruktūrizavimo arba likvidavimo planas. Tokia pagalba sanavimui, kuri gali būti teikiama ne daugiau kaip šešis mėnesius, turi būti teikiama kaip grąžintina paskola arba garantija. Tais atvejais, kai po pagalbos sanavimui yra įgyvendinamas patvirtintas restruktūrizavimo planas, pagalbą sanavimui įmonė gali grąžinti panaudodama pagalbos restruktūrizavimui lėšas.

Tolesniam žvejybos įmonių restruktūrizavimui, kuriuo siekiama sugrąžinti jų ekonominį gyvybingumą, dažnai reikės investicijų žvejybos laivams pritaikyti. Bendros tokios pagalbos investicijoms taisyklės yra išdėstytos gairių dėl valstybės pagalbos žuvininkystei 4.4 punkte. Jose numatyta, kad galima skirti pagalbą žvejybos laivų modernizavimui ir įrangai laikantis Žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės (ŽOFP) reglamente nustatytų taisyklių. Todėl nacionalinės pagalbos teikimo šiais tikslais sąlygos yra tos pačios, kurios pagal ŽOFP yra taikomos Bendrijos pagalbai.

Vis dėlto pagal 4.4 punktą neleistina nacionalinė pagalba laivų tam tikro tipo modernizavimui ir įrangai gali būti svarstoma, jei ji yra skirta žvejybos įmonių modernizavimui, kuris yra Komisijos sankcionuotos sanavimo ir restruktūrizavimo schemos dalis.[15] Valstybės narės, kurios nusprendžia teikti tokią pagalbą, turi gauti Komisijos sutikimą įgyvendinti bendrą nacionalinę "sanavimo ir restruktūrizavimo schemų" sistemą, jei tos schemos yra skirtos mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurios neprivalo kiekviena atskirai apie tai pranešti[16]. Komisija šias schemas įvertins vadovaudamasi Bendrijos gairėmis dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms, su sąlyga, kad įmonių restruktūrizavimas yra pagrįstas realistinėmis ekonominėmis prielaidomis atsižvelgiant į esamą padėtį. Pagalba sanavimui

---

14 Žuvininkystės orientavimo finansinė priemonė (ŽOFP), OL L 337, 1999 12 30, p. 10, Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu 485/2005 (OL L 81, 2005 3 30, p. 1); nuo 2007 m. sausio 1 d. Europos žuvininkystės fondas (EŽF) (COM/2004/0497 galutinis).

15 Žr. Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos žuvininkystei 4.1.2 punktą.

16 Žr. Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms įmonėms sanuoti, 18 ir 79 punktus.

turėtų būti minimali. Restruktūrizavimo tikslas turi būti užtikrinti įmonės pelningumą taip, kaip numatyta minėtų gairių 37 straipsnyje, sumažinant eksploatavimo išlaidas ir nepadidinant esamų bendrų žvejybos pajėgumų ir pastangų.

Komisija ištirs pagal minėtas gaires teikiamą valstybės pagalbą toliau nurodytoms investicijoms į žvejybos laivus, jei investuojama pagal tokias sanavimo ir restruktūrizavimo schemas ir jei tokios investicijos yra būtinos, siekiant sugrąžinti įmonių gyvybiškumą:

– pirmajam žvejybos įrangos keitimui, jei tai reiškia, kad naujuoju žvejybos būdu bus naudojama mažiau kuro,

– kuro našumo didinimo prietaisų, pvz., ekonometrų, įsigijimui,

– variklio pakeitimui vieną kartą, su sąlyga, kad

  - laivų, kurių bendras ilgis yra ne didesnis kaip 12 m ir kurie nenaudoja velkamojo žvejybos įrankio, naujasis variklis bus tokio paties arba mažesnio galingumo kaip senasis,

  - visų kitų laivų, kurių bendras ilgis yra ne didesnis kaip 24 m, naujojo variklio galingumas bus bent 20 % mažesnis negu senojo,

  - tralerių, kurių bendras ilgis yra didesnis negu 24 m, naujojo variklio galingumas bus bent 20 % mažesnis negu senojo, ir laivas pereis prie mažiau kuro naudojančio žvejybos būdo.

Bus tikrinama, ar nauji pagal šią valstybės pagalbą įsigyti varikliai, kurių galingumas yra 130 kW arba didesnis, atitinka „NO_x sertifikato“[17] reikalavimus. Sumažėjus variklio galingumui dėl to, kad variklis keičiamas pagal valstybės pagalbos schemą, atitinkamai bus sumažintas nacionalinis galingumo standartas ir laivyno galingumo ribos[18].

Jei atskiros įmonės turi keletą laivų, Komisija, vadovaudamasi Bendrijos gairėmis dėl valstybės pagalbos žuvininkystei teikimo, gali sutikti, kad antroje ir trečioje įtraukoje pirmiau minėtas variklio galingumo sumažinimas būtų taikomas visiems įmonės laivams bendrai. Laivo eksploatacijos nutraukimas be valstybės pagalbos taip pat būtų laikomas įmonės viso variklio galingumo sumažinimu.

Lygiai taip pat būtų priimtinos nacionalinės schemos, sudarančios sąlygas vykdyti mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) grupės pateiktą restruktūrizavimo planą[19]. Tokiu atveju kai kurių grupės narių (arba kai kurių eksploatuojamų laivų) pelningumą galėtų pagerinti kitų narių vykdomos priemonės, pvz., pirmiau einančioje pastraipoje minėtas eksploatacijos nutraukimas.

---

17 EIAPP (Engine International Air Pollution Prevention) sertifikatas, išduodamas pagal MARPOL konvencijos VI priedą (Tarptautinė konvencija dėl teršimo iš laivų prevencijos, 1973 m., iš dalies pakeistos 1978 m. protokolu) (MARPOL 73/78).

18 Reglamento 2371/2002 III skyrius (OL L 358, 2002 12 31, p. 59.)

19 Tokios grupės galėtų būti sudaromos, pavyzdžiui, pagal žvejybos tipą, laivų buvimo vietą ar komercinius ryšius.

Be to, vadovaujantis ta pačia logika, kaip ir pagalbos modernizavimo ir įrangos įsigijimo atveju, valstybės pagalba laikinai sustabdžius veiklą laikotarpiui, reikalingam pirmiau minėtoms investicijoms žvejybos laivuose įgyvendinti, taip pat galėtų būti priimtina pagal Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos žuvininkystei 4.1.2 punktą, jei ji yra tokių sanavimo ir restruktūrizavimo schemų dalis.

Į visą kitą valstybės pagalbą, tame tarpe – Bendrijos pagalbą, suteiktą sunkumus patiriančiai įmonei, reikės atsižvelgti atliekant bendrą restruktūrizavimo planų ir ilgalaikio gyvybingumo vertinimą.

Komisija yra pasirengusi tirti valstybių narių nacionalines MVĮ „sanavimo ir restruktūrizavimo“ schemas, siekdama, kad kuo greičiau būtų palengvinti esami ekonominiai sunkumai. Jos turėtų per dvejus metus nuo šio komunikato paskelbimo informuoti Komisiją apie tokias schemas, o didesnių įmonių atveju apie individualius planus.

Komisija ištirs schemas vadovaudamasi atitinkamomis žuvininkystei taikytinų struktūrinių fondų nuostatomis, ypač kreipdama dėmesį į pagalbos investicijoms į žvejybos laivus intensyvumą. Per dvejus metus nuo to laiko, kai Komisija patvirtina jai praneštą planą, valstybės narės turėtų paskelbti administracinius sprendimus dėl restruktūrizavimo plano. Kadangi ekonominiai sunkumai labiausiai veikia laivus, naudojančius velkamąjį žvejybos įrankį, Komisija mano, kad tokia pagalba restruktūrizavimui visų pirmiausia turėtų būti skirta traleriams.

3.1.2. Tam tikros pagalbos veiklai suderinamumas

Šiuo metu sunkią padėtį žvejybos sektoriuje dar pablogino neseniai išaugusios kuro kainos. Todėl žvejybos pramonės atstovai kreipėsi su prašymu, kad valstybė kompensuotų šį staigų išlaidų šuolį. Tokia pagalba būtų pagalba veiklai, kuri yra nesuderinama su Sutartimi. Komisija nepatvirtintų jokios pagalbos, apie kurią jai būtų pranešta, jei pagalba būtų skirta tokiam tikslui.

Kai kurios suinteresuotosios šalys kaip alternatyvą tiesioginei pagalbai kuro išlaidoms siūlo įsteigti nacionalinę arba Bendrijos garantijų schemą, pagal kurią palankesniu laikotarpiu žvejybos pramonė įmokėtų lėšas, kurios, staiga išaugus veiklos išlaidoms (pvz., pakilus kuro kainoms), būtų išmokamos kaip kompensacija. Tokiai schemai Komisija galėtų pritarti tik tada, jei ja būtų galima garantuoti, kad visą valstybės suteiktą pagalbą bus galima grąžinti komercinėmis sąlygomis, o tai dabartinėmis ekonominėmis sąlygomis yra labai mažai tikėtina.

3.2. Ilgalaikės priemonės ir iniciatyvos

Akivaizdu, kad teigiama ilgalaikė perspektyva žvejybos pramonei gali būti užtikrinta tik jei bus atkurti žuvų ištekliai ir bus tausiai žvejojama. Komisija ir toliau sieks šių tikslų įvairiomis kryptimis ir ragina valstybes nares, Europos Parlamentą ir Tarybą remti šias priemones.

3.2.1. Žuvininkystės valdymo gerinimas

3.2.1.1. Siekiant didžiausio tausojamąją žvejybą užtikrinančio sužvejotų žuvų kiekio (DTŽUSŽK)

Reformuotoje BŽP iki šiol daugiausia dėmesio buvo skiriama atkurti labiausiai nykstančius išteklius, kurie taip pat yra vieni iš reikšmingiausių komerciniu požiūriu, t. y., siekiama, kiek tik leidžia ekonominiai ir socialiniai veiksniai, biologine prasme saugaus jų lygio. Toks dėmesys labiausiai nykstantiems žuvų ištekliams yra neišvengiamas ir būtinas, nes esant dideliems ištekliams ir tausiai žvejojant ekonominė grąža būtų gerokai didesnė negu yra dabar.

Johanesburgo valstybių vadovų susitikime, skirtame darniam vystymuisi, tarptautinė bendruomenė iškėlė sau tikslą iki 2015 m. įgyvendinti žuvų išteklių valdymą pagal DTŽUSŽK. Bendrijai, kuri pagal 2002 m. BŽŪP reformą pradėjo ekologinės sistemos metodu pagrįstą žuvininkystės valdymą, tai yra pageidautina ne tik išteklių apsaugos sumetimais, bet ir todėl, kad tai padėtų žvejybos pramonę padaryti vėl pelningą. Taikant tokią žuvininkystės valdymo sistemą, kuri užtikrina, kad sužvejojamas žuvų kiekis yra didžiausias užtikrinantis tausojamąją žvejybą, padidinama ekonominė nauda, nes pasiūla tampa labiau prognozuojama, sugaunama daugiau didesnių suaugusių žuvų, kurių kaina yra didesnė, ir žvejybos plotuose yra gausiau žuvies, todėl iš vieno žvejybos vieneto gaunama daugiau pajamų. Tačiau lieka uždavinys įgyvendinti tokias priemones, kurios leistų atkurti išteklius, – tai yra būtina sąlyga norint, kad žvejyba vadovaujantis didžiausio tausojamąją žvejybą užtikrinančio sužvejotų žuvų kiekio principu taptų realybe.

2006 m. pirmoje pusėje Komisija, paskelbdama komunikatą dėl DTŽUSŽK įgyvendinimo iki 2015 m., ketina pradėti diskusijas dėl Bendrijos strategijos laipsniškai sumažinti žuvų iššvejojimo lygį visose pagrindinėse žuvininkystės srityse. Kartu bus tęsiamas išteklių atkūrimo darbas ir valdymo planavimas, nes tai yra svarbūs žingsniai siekiant stabilizuoti pavojuje atsidūrusias žuvininkystės sritis iki tol, kol bus sukurtos žvejojimo pagal DTŽUSŽK strategija.

3.2.1.2. Ekonominis žuvininkystės valdymas

Nors ekonomines žvejybos teises išimtinai valdo valstybės narės, žvejybos galimybių skyrimo ir jų pasidalijimo tarp laivų ar perdavimo iš vieno laivo kitam nacionaliniu lygmeniu metodai turi įtakos viso laivyno ekonominei padėčiai. Vėliau šiais metais Bendrijos lygmeniu numatomos diskusijos šiais klausimais, remiantis Komisijos komunikatu.

3.2.1.3. Žvejybos politikos valdymo gerinimas

2002 m. vykdant BŽP reformą numatyta įkurti Regionines patariamąsias tarybas (RPT) suinteresuotųjų šalių dalyvavimui suaktyvinti. Iki šiol yra įkurtos trys tokios tarybos, netrukus bus įkurta dar viena ir dar trys formuojamos. Sudarydamos sąlygas visų suinteresuotųjų šalių atstovams patarti Komisijai bendrosios žvejybos politikos klausimais, RPT gali suvaidinti svarbų vaidmenį kuriant suinteresuotųjų šalių, mokslininkų ir valdžios institucijų tarpusavio pasitikėjimą ir stiprinant jų bendradarbiavimą. Dėl to galėtų pagerėti taisyklių laikymasis, o tai padėtų veiksmingiau atkurti ir saugoti žuvų išteklius.

Ar RPT veikla bus sėkminga, priklausys nuo suinteresuotųjų šalių. Europos Komisija yra pasirengusi visomis išgalėmis padėti šiame procese ir 2007 m. peržiūrės RPT veiklą, siekdama optimizuoti jų įnašą į žuvininkystės valdymo gerinimą. Esamų konsultacijų su suinteresuotomis šalimis struktūrų, pvz., Žuvininkystės ir akvakultūros patariamojo komiteto (ŽAPK) ir Socialinio dialogo komiteto, vaidmuo ir toliau liks reikšmingas kuriant ir įgyvendinant Bendrijos politiką.

3.2.1.4. Žvejybos pastangos derinimas su turimais ištekliais

Pernelyg didelis laivyno pajėgumas yra ir ekonominė ir išteklių apsaugos problema. Žvelgiant iš apsaugos perspektyvos, teoriškai norimą pusiausvyrą tarp išteklių kiekio ir naudojimo intensyvumo galima pasiekti didesniam laivynui žvejojant trumpesnį laikotarpį arba mažesniam laivynui žvejojant ilgesnį laikotarpį. Tačiau akivaizdu, kad pernelyg didelis pajėgumas lemia išteklių išeikvojimą ir blogus ekonominius rezultatus. Atsižvelgiant į tai, kad daugelis žuvų išteklių yra išeikvoti ir kad reikia toliau mažinti žvejybos pastangas, daugelis ES laivynų yra gerokai didesni negu turėtų būti, norint, kad kiekvienas laivyno laivas dirbtų pelningai, ypač giliavandenėje žvejyboje.

Norint, kad Bendrijos žvejybos pramonė vėl taptų pelninga, būtina nedelsiant spręsti pusiausvyros tarp pernelyg didelių pastangų ir turimų išteklių nebuvimo problemą. Valdomas laivų eksploatacijos nutraukimas padidins likusių eksploatuojamų laivų sugavimo galimybes.

Daugelis valstybių narių neseniai įgyvendino arba rengia laivų eksploatacijos nutraukimo schemas (pvz., Belgija, Danija, Prancūzija, Airija, Nyderlandai ir Jungtinė Karalystė). Laivų eksploatacijai nutraukti galima gauti ir nacionalinę, ir Bendrijos pagalbą. Valstybės narės ir Bendrija taip pat turėtų ieškoti būdų, kaip plačiau taikyti priemones pernelyg dideliam laivyno pajėgumui mažinti pasitelkdamos būsimo Europos žuvininkystės fondo (EŽF) pagalbą. Taip pat galima naudotis kitomis žvejybos pajėgumo reguliavimo priemonėmis, pavyzdžiui, skirti priemokas, jei žvejybos laivai pritaikomi kitai veiklai negu žvejyba.

3.2.2. Geresnis žvejybos valdymo taisyklių laikymasis

Tai, kad kai kurie žvejai nesilaiko taisyklių, kelia rimtą grėsmę jų besilaikantiems žvejams ir žuvų ištekliams. Dažnai didelį viso sugauto kiekio procentą sudaro nuslėpti sugautų ir pristatytų žuvų kiekiai. Tai savo ruožtu mažina mokslinių rekomendacijų kokybę ir toliau kelia grėsmę išteklių išlikimui. Todėl labai svarbu, kad Komisija, valstybės narės ir suinteresuotosios šalys veiktų kartu, siekdamos geresnio žvejybos valdymo taisyklių laikymosi.

3.2.2.1. Geresnis įstatymų laikymasis ir geresnė kontrolė

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų tinkamai laikomasi BŽP nuostatų. Komisija tikrina, ar valstybių narių sukurta kontrolės sistema yra tinkama. Naujai Vigo įkurta Žvejybos kontrolės agentūra, kuri pradės veiklą 2006 m., labai padės Bendrijai gerinti žvejybos kontrolę ir žvejybą reglamentuojančių nuostatų laikymąsi visoje Sąjungoje. Šiuo tikslu Komisija glaudžiai bendradarbiaus su Agentūra. Kai bus būtina, Komisija imsis atitinkamų priemonių tų valstybių narių atžvilgiu, kurios nevykdo įsipareigojimų užtikrinti įstatymų laikymąsi.

3.2.2.2. Kovos su neteisėta, nuslėpta ir nereguliuojama (NNN) žvejyba stiprinimas

NNN žvejyba sukelia nesąžiningą konkurenciją Bendrijos laivyne. Vadovaudamasi Bendrijos kovos su NNN žvejyba veiksmų planu[20], Komisija ketina sugriežtinti priemones prieš tokią veiklą Bendrijoje ir tarptautiniuose vandenyse. NNN žvejyba yra labai pelninga, ir ji yra neatsiejama susijusių operatorių komercinės strategijos dalis; spręsdama šią problemą Komisija sieks, kad besinaudojantys NNN žvejyba netektų tos naudos, kurios tikisi.

3.2.3. Žuvies rinkos organizavimas ir veikimas

Komisija ketina pradėti išsamią dabartinio rinkos organizavimo įvertinimą, kad sužinotų, visų pirma, apie esamų rinkos mechanizmų, skirtų pristatyto laimikio finansinei grąžai gerinti ir naujų priemonių žuvies ir žuvies produktų rinkodarai gerinti, veiksmingumą ir našumą. Ji kartu su profesionalų organizacijomis taip pat ketina ištirti visus būdus, galinčius padidinti žvejų parduodamos produkcijos pridėtinę vertę.

Taip pat būtų naudinga turėti prekybos žuvimi Europos Sąjungoje taisyklių rinkinį; kuris turėtų būti orientuotas į žvejybos pramonę. Komisija paragins Žuvininkystės ir akvakultūros patariamąjį komitetą parengti tokį taisyklių rinkinį.

Valstybės narės turėtų pasinaudoti visomis Bendrijos pagalbos (ŽOFP, vėliau EŽF) teikiamomis investavimo galimybėmis gerinti žuvies produktų kokybę ir pridėtinę vertę arba gerinti pardavimo struktūras.

Ekologinio ženklinimo schemos taip pat galėtų padėti diferencijuoti parduodamus produktus ir tapti komercine paskata vystyti tvaresnę ir vertingesnę žvejybą. Komisija norėtų, kad būtų labiau išnaudoti potencialūs žuvies produktų ekologinio ženklinimo schemų privalumai ir tikisi, kad remiantis neseniai šia tema paskelbtu komunikatu[21] pradėtos diskusijos duos rezultatų.

3.2.4. Mokslinių tyrimų apie mažiau kuro sunaudojančius ir ekologiškus žvejybos būdus skatinimas

Komisija užtikrins, kad metinėse darbo programose, skirtose Bendrijos paramos mokslinių tyrimų septintajai pagrindų programai įgyvendinti, būtų tinkamai atsižvelgta į žvejybos pramonės poreikius; ji pasiūlė vykdyti mokslinius tyrimus, kaip pagerinti žuvininkystės ir akvakultūros tvarumą ir konkurencingumą ir kaip sumažinti poveikį aplinkai. Viena iš prioritetinių sričių turėtų būti naujų technologijų kūrimas, ypač žvejybos įrangos konstrukcijos tobulinimas.

Ypatingas dėmesys skiriamas atsinaujinančios energijos gamybai, ypač naujų biologinio kuro rūšių kūrimui ir demonstravimui. Optimizuojant, tikrinant ir demonstruojant naujas pramonės koncepcijas ir technologijas, pirmenybė bus teikiama energijos efektyvumui ir jos taupymui. 2006 m. pavasarį Komisija ketina surengti seminarą energijos taupymo žvejybos pramonėje tema. Jo metu galbūt gims kitų iniciatyvų, kurias Komisija pateiktų vėliau šiais metais.

---

[20] COM (2002) 180 galutinis.

[21] COM (2005) 275 galutinis.

3.3. Bendrijos parama

Komisija siūlo valstybėms narėms visu prisitaikymo proceso laikotarpiu naudotis Bendrijos finansinėmis priemonėmis, skirtomis žuvininkystei, reikiamiems pokyčiams įgyvendinti ir padėti žvejų bendruomenėms prisitaikyti prie naujos situacijos. ŽOFP (iki programavimo laikotarpio pabaigos) ir EŽF (nuo 2007 m. sausio 1 d.) gali padėti įgyvendinti valstybių narių restruktūrizavimo priemones, kurias jos numato savo nacionalinėse sanavimo ir restruktūrizavimo schemose, ir padėti finansuoti ilgalaikes laivyno prisitaikymo priemones bei skirti paramą būtiniems socialiniams pokyčiams vykdyti sunkumų turinčiose žvejų bendruomenėse.

Jei EŽF reglamentas bus priimtas ankstyvą 2006 m. pavasarį, Komisija apsvarstys, ar nederėtų iš dalies pakeisti ŽOFP reglamento suderinant tam tikras jo nuostatas su EŽF reglamentu, kad likusios ŽOFP lėšos taip pat galėtų būti panaudotos restruktūrizavimo priemonėms įgyvendinti. Iki tol Komisija išimties tvarka priims prašymus (jau pateiktus kai kurių valstybių narių) po nustatyto laikotarpio pakeitimams pateikti dėl jų 2005 m. ŽOFP programų pakeitimų siekiant spręsti šiame komunikate aptartą situaciją.

Tikimasi, kad valstybės narės užtikrins tinkamą lėšų paskirstymą įvairiems EŽF finansavimo prioritetams. Valstybių narių vykdomų programų priemonėms, skirtoms žvejybos laivynui koreguoti ir prisitaikyti, skiriamos lėšos turi atitikti esamos ekonominės padėties rimtumą ir poreikį atkurti žvejybos pramonės pelningumą.

4. IŠVADOS

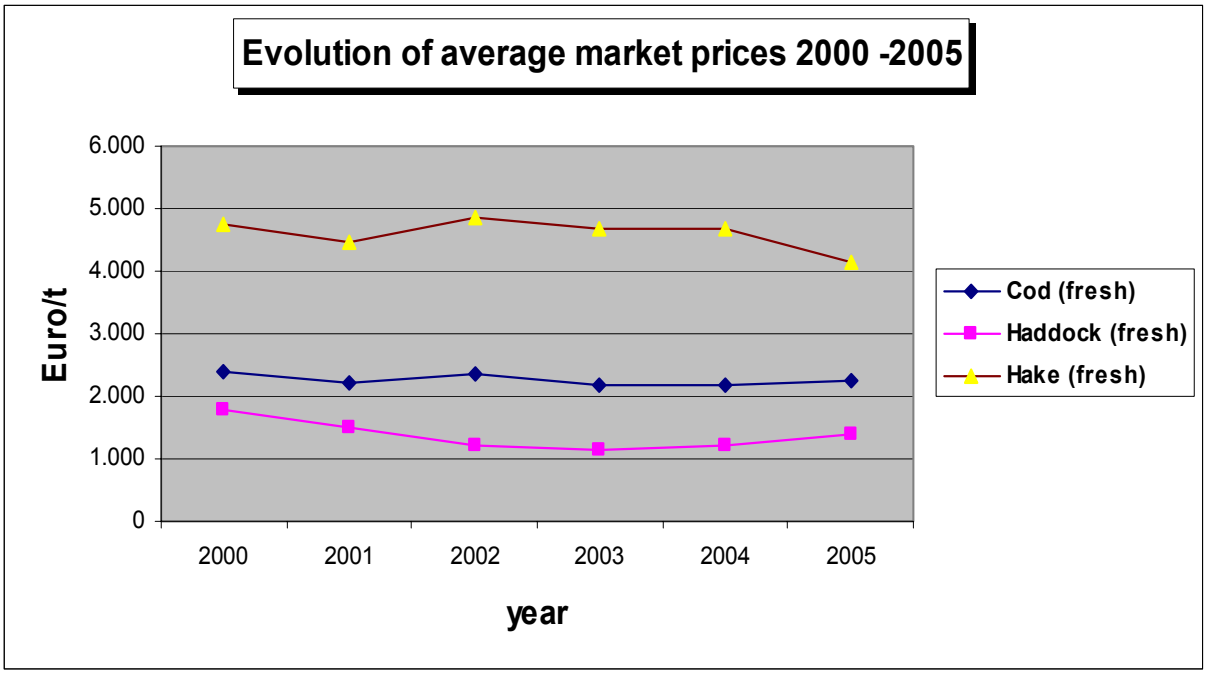
Surasti išeitį iš susidariusios sunkios padėties žvejybos pramonėje yra nelengva. Tačiau pasiekti, kad ši pramonės šaka taptų vėl tvari, įmanoma ir netgi būtina atsižvelgiant į tai, kokia ji reikšminga ekonominiu, socialiniu ir kultūriniu požiūriu ES pakrančių bendruomenėms.

Visos susijusios šalys Bendrijos, nacionaliniu ir vietos lygmenimis turėtų remti žvejybos pramonės restruktūrizavimą, siekdamos bendro tikslo – tvariosios žvejybos.

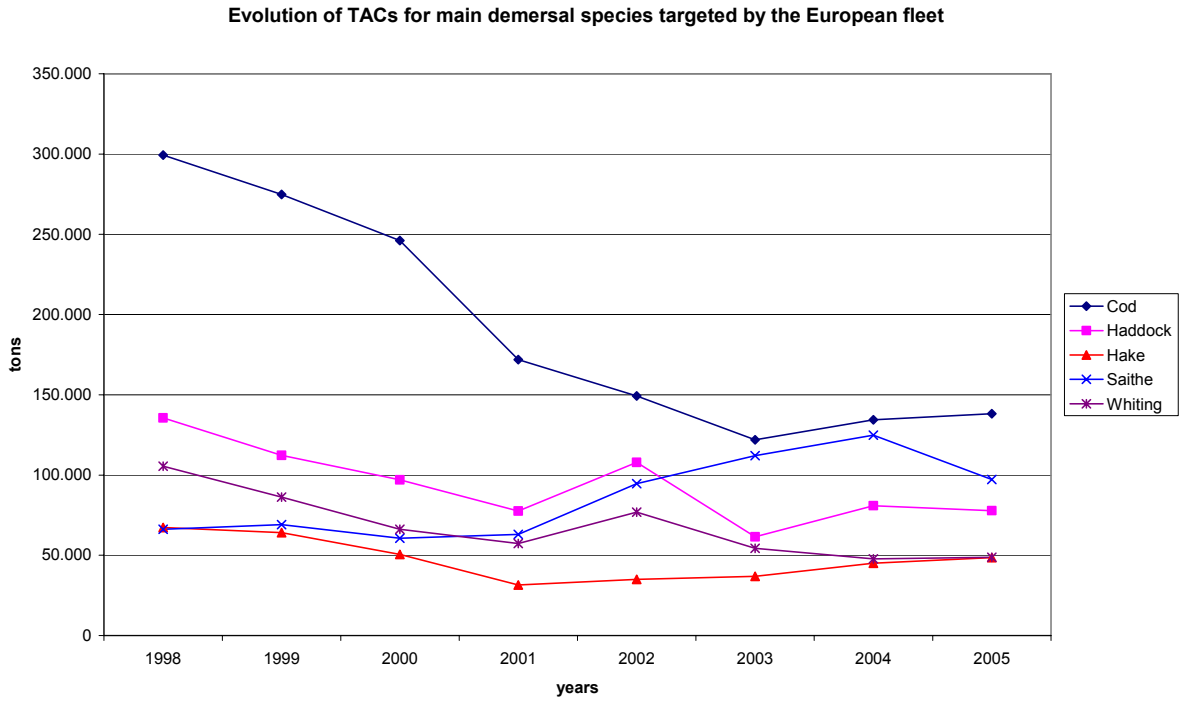
Komunikate siekiama nubrėžti gaires, kad suinteresuotosios šalys, valstybių narių ir Bendrijos institucijos galėtų prisidėti prie sunkumus patiriančių žvejybos įmonių trumpalaikių sanavimo priemonių ir prie struktūrinių žvejybos pramonės pokyčių, būtinų ilgalaikiam jos klestėjimui ir tvarumui.

ANNEX

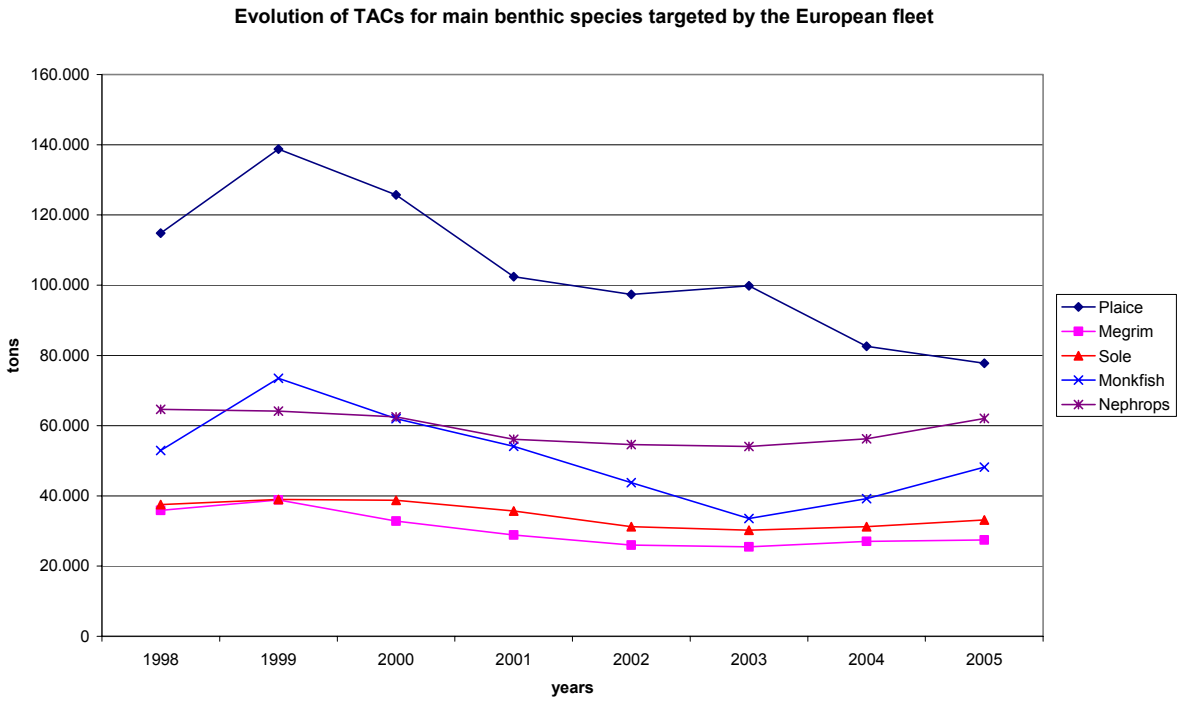
Graph 1: average market prices 2000 – 2005 for cod, haddock and hake (fresh)

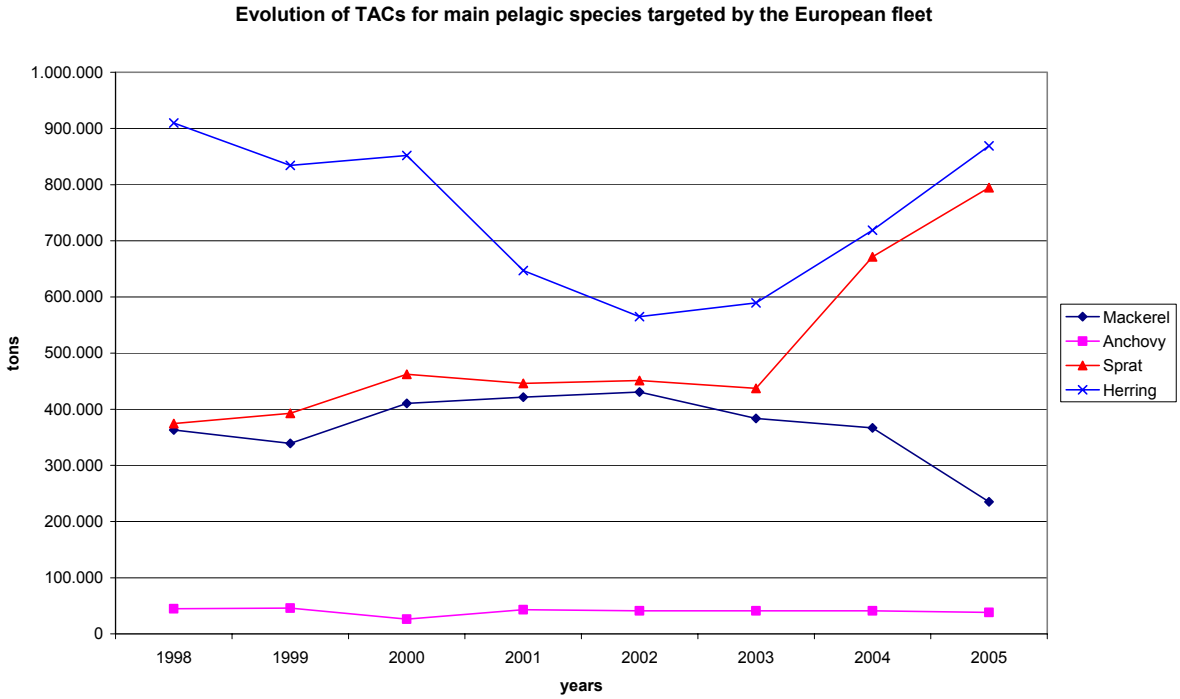
Graph 2a: evolution of TACs for demersal species

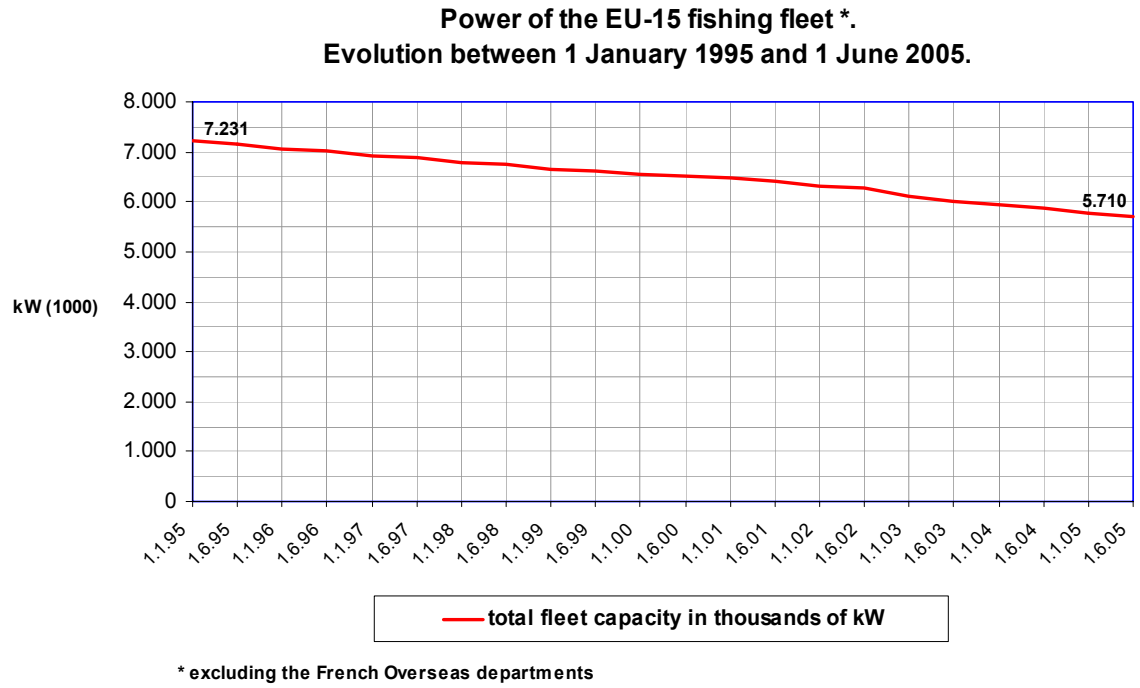
Graph 2b: evolution of TACs for benthic species

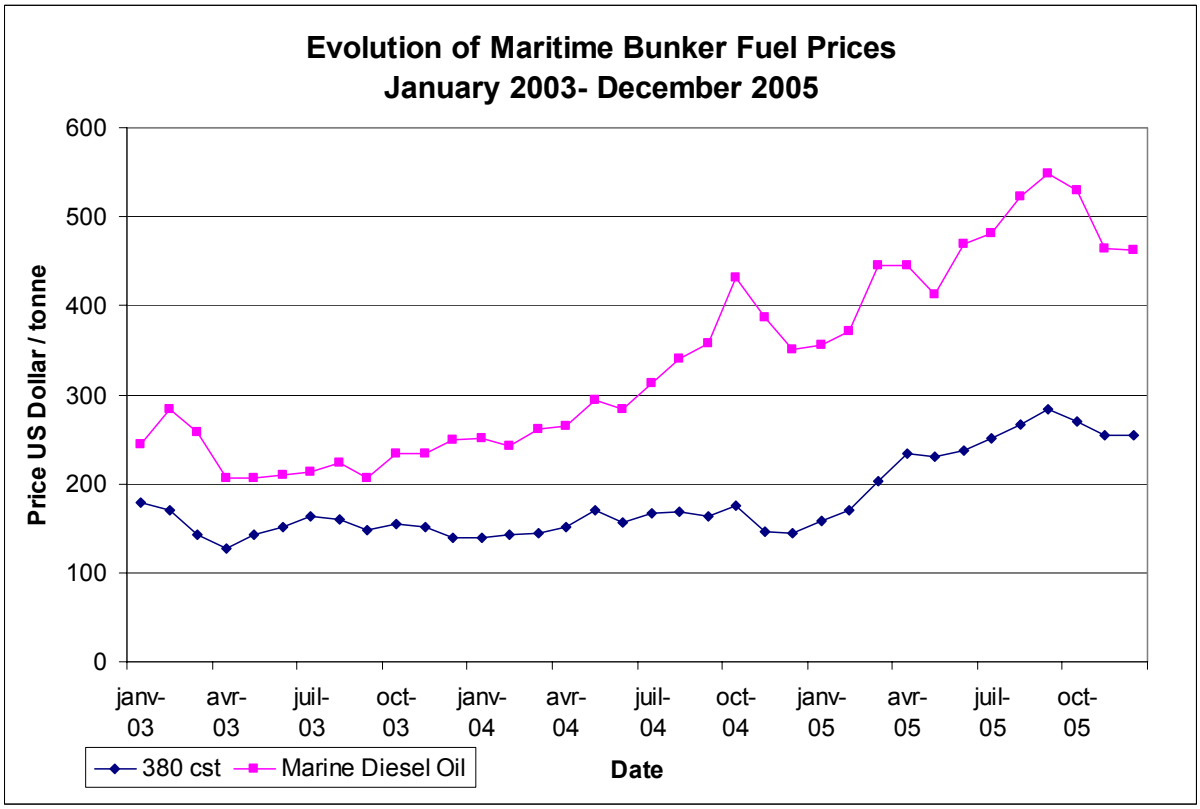
Graph 2c: evolution of TACs for pelagic species

Graph 3: evolution of fleet capacity (power)

Graph 4: Trend in fuel prices 2003-2005

Source: International Energy Agency (IEA)

Table 1: Estimated impact of increase of fuel costs on income of crew members ('share fishermen')

	2004	**2005**	Difference
	%	**%**	
Gross Value	100	100	
Taxes and Fees	10	10	
Operating Costs:			
- other than fuel.	15	15	
- fuel	15	30	
Total Operating Costs	30	45	
Remainder to be shared	**60**	**45**	
Share for the Ship-owner	30	22,5	-25%
Share for the Crew	30	22,5	-25%

Assumptions:

(1) Marine fuel oil has doubled in price between 2003 and 2005, from 0,30€ to 0,60€/litre.

(2) All other factors in income and costs function are supposed to have remained unchanged in % between 2003 and 2005.

Table 2: ICES report 2005 – long-term high yields evaluation

Area	Number of stocks	Number of stocks evaluated	Number of stocks overfished
North Sea, eastern channel, Skagerrak and Kattegat	23	12	8
West of Scotland	10	3	2
Western waters	26	14	13
Iberian Atlantic	11	7	5
Baltic Sea	13	2	2
Widely distributed[22]	5	5	2
Total	91	43	35

[22] Including depleted pelagic shark stocks.

Table 3: Fuel cost as a percentage of the value of landings - some examples (data from 2003, i.e. before the recent price increases for fuel)

Member State	Segment	Number of vessels	Total kW	Type of gear	Target species	Value of landings M€	Fuel cost M€ and % of landing	
LT	Baltic Trawlers < 24 m	48	9.900	T	BDP	3,40	1,00	**29,4%**
EL	Thermaikos Trawlers < 24m	14	4.100	T	D	2,00	0,50	**25,0%**
PT	NAFO Trawlers	14	28.100	T	BD	31,30	7,60	**24,3%**
SE	Pelagic trawlers purse seiners > 24 m	55	63.600	PO	P	41,30	9,40	**22,8%**
BE	Beam trawlers > 24 m	58	49.400	T	B	66,60	14,80	**22,2%**
FR	Mediterannean trawlers 18-25 m	140	41.700	T	DP	68,80	12,60	**18,3%**
LV	Gillnetters	60	9.500	P	D	5,60	1,00	**17,9%**
DE	Baltic Trawlers	93	18.200	T	DP	12,60	2,10	**16,7%**
IE	Polyvalent 18 -< 24m	133	43.200	PO	D	60,20	9,50	**15,8%**
ES	300 fleet	196	99.000	PO	D	201,40	29,70	**14,7%**
UK	Scottish nephrops trawlers	296	44.900	T	BD	69,70	10,10	**14,5%**
NL	Pelagic freezer trawlers	17	99.000	T	P	143,30	20,50	**14,3%**
NL	Beam trawlers <= 24 m	173	37.900	T	BD	56,70	7,90	**13,9%**
DK	Trawlers < 24m	375	85.500	T	DP	88,40	12,00	**13,6%**
UK	Scallop trawlers	237	47.400	T	B	70,60	9,40	**13,3%**
PT	Longliners	26	11.000	P	P	11,50	1,50	**13,0%**
FI	Coastal vessels	188	15.600	P	P	6,00	0,60	**10,0%**
DE	Shrimp Beam Trawlers	289	49.600	T	B	55,10	5,10	**9,3%**
SE	Gillnetters >= 12 m	49	7.800	P	D	3,80	0,30	**7,9%**
FR	Atlantic longliners	174	16.000	P	P	14,00	1,00	**7,1%**
DK	Danish gillnetters	380	37.300	P	D	49,10	2,70	**5,5%**
ES	Galician Purse Seiners	209	35.500	S	P	36,00	1,80	**5,0%**

Source: Economic Performance of Selected European Fishing Fleets (Annual Report 2004 based on 2003 accounts)

Targeted species: D demersal, P pelagic, B benthic

Type of gear: T Trawler, S Seiner, PO Polyvalent, P Passive gear